

certa" demostra posseir una visió més que errada del que és, ha estat i serà tota la vida la literatura: mentides ben explicades, aventu-

gran literatura medieval semblen abocats al fracàs". Com que això va ser escrit ja fa uns

i per Napoleó — que ja és quedar-se en la inòpia —,

qüestió d'escriure dignament, i produ-

Memòries d'un metge poeta

JOAN DANIEL BEZSONOFF

Verd paradís (dos volums)

Max Roqueta.

Traducció de Jaume Figueras i Trull

Galerada

Barcelona, 2006. 296 i 384 pàgines

En el fons, per ser un gran escriptor només cal haver cursat estudis de Medicina. Al segle XX, els professors van colonitzar la literatura però els metges riuen per sota el nas. Ho atesten a França els doctors François Rabelais, Georges Duhamel, Paul Reverzy i, sobretot, el doctor Destouches, que escribia sota el pseudònim de Céline.

Els metges anglesos tenen el creador d'un mite, Sir Arthur Conan Doyle. Els russos, Txékhov; els catalans, Llorenç Villalonga, Bernat Metge potser... i els occitans, el doctor Max Roqueta. Jaume Figueras i Trull acaba de publicar la

traducció de dos volums de *Verd Paradís*. Una obra immensa, ingent. Fa 40 anys, Joan Triadú va escriure que calia traduir urgentment al català aquesta obra mestra. Amb un cert retard han escoltat el seu consell. Aquest llibre és una ampliació genial d'un vers de Baudelaire en el poema *Moesta et errabunda*: "Mais le vert paradis des amours enfantines".

El tema de la infància, pintada com una Arcàdia ensorrada, constitueix un tòpic de la literatura occitana. De les *Memòries* i *raconte*, de Frederic Mistral, passant per la *Vido d'enfant* de Batiste Bonnet, *Las vias priondas de la memòria*, de Marcèla Delpastre, a *Li camins de la saba*, de Robèrt Lafont, la literatura del país veí (parlo d'Occitània, esclar) pot interpretar-se com una exploració de l'Arcàdia mítica. Ara bé, Max Roqueta s'enfila molt més enllà dels tòpics del Feli-

britge, de les anècdotes gustoses i dels retrats impagables de la seva gent. Un relat com *Lo secret de l'erba* es presenta com una anàlisi arran de terra d'Argelièrs, el seu poble. Amb la mirada d'un infant, l'autor descriu totes les bestioles, tots els matisos del verd. A partir d'aquesta visió microscòpica accedeix, com Mistral, a l'universal.

La seva prosa, que s'ha d'assaborir a poc a poc, com poesia, s'il·lumina amb fulguràncies com aquesta descripció de la desesperança d'un grill: "E dins sa gàbia ont vesia mai de cèl que per lo trauc de son ostal, lo paure el devia cantar, sus la pèira fresca d'una fenèstra, per breçar d'un sòmi de luna lo sòm de son mèstre crudèl" ("I de la gàbia estant, des d'on veia més de cel que no pel forat de casa seva, el pobre havia de cantar, sobre la pedra freda d'un ampit de finestra, per

a bressolar amb un somni de lluna la dormida del seu amo cruel"). Citem el text original i la versió catalana del professor Jaume Figueras. Apòstol de l'occità, Figueras ha insistit per incorporar el text original a la fi dels dos volums. Hem d'agrair la feina feta, la modèstia de l'erudit que no dubta a exposar-se a les crítiques.

La seva traducció em pareix a vegades massa explícita. En la cita precedent, per exemple, jo hauria traduït "pèira fresca" per "pedra fresca" i no hauria afegit "ampit". Massa precisió esquinça la poesia. Aquests punts de detall interessaran deu lectors. Els altres hauran d'aplaudir el rigor, la riquesa, la finor de Figueras. Ara tots els catalans podran recórrer aquest món perdut, una Mequinensa occitana assassinada pel jacobinisme i l'autoodi dels mateixos occitans. Més enllà de l'agonia d'un gripau, no puc deixar de sentir els darrers crits d'una llengua antiga: "N'havíem fet patir més d'un, amb mà cruel, que deixàrem ensangonat al mig del camí amb una boca que badava a la nit i uns ulls que se l'haurien beguda tota, la pietat del món".